

19. Paszporty Paragwaju

Niemal od początku wojny – a na szerszą skalę w latach 1942 i 1943 – nielegalnej pomocy żydowskim obywatelom Polski, Holandii, Słowacji, Węgier oraz pozbawionym obywatelstwa Żydom niemieckim udzielało poselstwo RP w Bernie. Za wiedzą szefa placówki Aleksandra Ładosia pracownicy poselstwa Konstanty Rokicki, Stefan Ryniewicz i Juliusz Kühn zorganizowali system nielegalnej produkcji paszportów Paragwaju (w nielicznych przypadkach także kilku innych państw południowoamerykańskich). Oryginalne blankiety były kupowane od konsulów honorowych tych krajów w Bernie. Dokumenty wystawiane Żydom chroniły ich przed wywiezieniem do obozu zagłady i dawały szansę na przeżycie w obozie dla internowanych obcokrajowców. Poselstwo RP wystawiło co najmniej 1000 paszportów Paragwaju, każdy dla kilku członków rodziny. Dokumenty dotarły tylko do niektórych, uchroniły życie co najmniej 800 osobom.

Szef placówki, Aleksander Ładoś, informował Centralę MSZ w Londynie o kulisach produkowania nielegalnych dokumentów: „Akcja polega na uzyskiwaniu od przyjaznych nam konsulów południowoamerykańskich paszportów, w szczególności Paragwaju i Hondurasu. Dokument pozostaje u nas, a jego fotografie wysyła się do kraju, ratuje to ludzi od zguby, bo jako „cudzoziemcy” umieszczani są w niezłych warunkach, w specjalnych obozach, gdzie mają pozostać do końca wojny i gdzie mamy z nimi kontakty listowne. Konsulom składamy pisemne zobowiązania, że paszport służy jedynie do ratowania człowieka i nie będzie wykorzystany inaczej.”

PASSEPORT

N° 527/43

AU NOM DE LA RÉPUBLIQUE DE PARAGUAY

LE CONSUL
DE LA RÉPUBLIQUE DE PARAGUAY
À BERNE

1) LEMI NÉE LE 10. XI. 1924
2) RAHEL NÉE LE 15. VII. 1926
3) ESTHER NÉE LE 20. II. 1928

SIGNALEMENT

Âgé de 28. VII. 1901
12. IV. 1901
Profession COMMERCANT
Taille MOYENNE
MOYENNE
Nez NORMAL
NORMAL
Cheveux FONCÉS
FONCÉS
Yeux FONCÉS
FONCÉS
Bouche NORMAL
NORMAL
Dentier NORMAL
NORMAL
Visage OVALE
OVALE

Invite par les présentes toutes les autorités et les employés chargés
du maintien de l'ordre public et de la sûreté générale de laisser passer
librement et sans obstacles le porteur de la présente: MONSIEUR
SAMUEL HEYMANN AVEC SON ÉPOUSE
JEANNE NÉE MÜLLER ET SES 3/TROIS/FILLES.
originaire de PARAGUAY
allant EN EU ROPE ET EN OUTRE-MER

Le porteur est recommandé à la protection et aux bons offices des
autorités.

Le présent passeport délivré est valable pour 2/DEUX/ANS.

Donné à Berne sous notre sceau le 30/TRENTE/
du mois DECEMBRE 1942/DEUX/

Signes particuliers:

Signature du porteur:

Le Consul:
R. Rokicki

Paszport Paragwaju wypisany ręką wicekonsula Konstantego Rokickiego.